Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (osmi senat)

z dne 19. septembra 2024*

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah – Postopki zaradi insolventnosti – Uredba (EU) 2015/848 – Člen 3 – Mednarodna pristojnost – Središče glavnih interesov posameznika, ki opravlja samostojno dejavnost – Pojem ‚glavni kraj poslovanja‘ – Pojem ‚poslovalnica‘ – Predsednik nadzornega sveta delniške družbe“

V zadevi C-501/23,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija) z odločbo z dne 29. junija 2023, ki je na Sodišče prispela 7. avgusta 2023, v postopku

DL

proti

Land Berlin,

SODIŠČE (osmi senat),

v sestavi N. Piçarra, predsednik senata, K. Jürimäe (poročevalka), predsednica tretjega senata v funkciji sodnice osmega senata, in N. Jääskinen, sodnik,

generalna pravobranilka: L. Medina,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za DL T. Winter, Rechtsanwalt,

– za Evropsko komisijo C. Vollrath in W. Wils, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalne pravobranilke, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: nemščina.

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 3(1) Uredbe (EU) 2015/848 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2015 o postopkih v primeru insolventnosti (UL 2015, L 141, str. 19) v povezavi s členom 2, točka 10, te uredbe.

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med DL in Land Berlin (dežela Berlin, Nemčija) glede postopka zaradi insolventnosti, ki ga je ta dežela sprožila proti DL.

Pravni okvir

3 V uvodnih izjavah 23, 24, 28, 37 in 38 Uredbe 2015/848 je navedeno:

„(23) Ta uredba omogoča uvedbo glavnih postopkov v primeru insolventnosti v državi članici, v kateri je središče dolžnikovih glavnih interesov. Ti postopki imajo univerzalno področje uporabe in so usmerjeni v vključevanje celotnega dolžnikovega premoženja. Zaradi zaščite raznolikosti interesov ta uredba omogoča uvedbo sekundarnih postopkov v primeru insolventnosti, ki tečejo vzporedno z glavnimi postopki v primeru insolventnosti. Sekundarni postopki v primeru insolventnosti se lahko uvedejo v državi članici, v kateri ima dolžnik poslovalnico. Učinki sekundarnih postopkov v primeru insolventnosti so omejeni na premoženje, ki se nahaja v tej državi. Obvezna pravila o koordinaciji z glavnimi postopki v primeru insolventnosti izpolnjujejo zahtevo po zagotavljanju enotnosti v [Evropski u]niji.

(24) V primeru, da se glavni postopki v primeru insolventnosti v zvezi s pravno osebo ali družbo uvedejo v državi članici, ki ni država članica, v kateri ima ta pravna oseba ali družba registriran sedež, bi moralo biti mogoče, da se sekundarni postopki v primeru insolventnosti uvedejo v državi članici, v kateri je registrirani sedež, pod pogojem, da dolžnik opravlja gospodarsko dejavnost, ki predpostavlja udeležbo ljudi in premoženja v tej državi, v skladu s sodno prakso Sodišča Evropske unije.

[…]

(28) Pri določanju, ali tretje osebe lahko preverijo, kje je središče dolžnikovih glavnih interesov, bi bilo treba nameniti posebno pozornost upnikom in njihovemu dojemanju kraja, kjer dolžnik posluje. To v primeru prenosa središča dolžnikovih glavnih interesov lahko zahteva, da se upnike pravočasno obvesti o novi lokaciji, s katere dolžnik izvaja svoje dejavnosti, na primer z opozorilom na spremembo naslova v poslovni korespondenci ali z javno objavo nove lokacije prek drugih ustreznih sredstev.

[…]

(37) Pred uvedbo glavnega postopka v primeru insolventnosti bi morala biti pravica zahtevati uvedbo postopka v primeru insolventnosti v državi članici, v kateri ima dolžnik poslovalnico, omejena na domače upnike in državne organe ali na primere, v katerih glavni postopek v primeru insolventnosti ne more biti uveden po pravu države članice, v kateri je središče dolžnikovih glavnih interesov. Razlog za to omejitev je, da naj bi bili primeri, v katerih se uvedba krajevnih postopkov v primeru insolventnosti zahteva pred uvedbo glavnega postopka v primeru insolventnosti, omejeni na tisto, kar je nujno potrebno.

(38) Ta uredba ne omejuje pravice zahtevati uvedbo postopka v primeru insolventnosti v državi članici, v kateri ima dolžnik poslovalnico, po uvedbi glavnega postopka v primeru insolventnosti. Stečajni upravitelj v glavnem postopku v primeru insolventnosti ali katera koli druga oseba, pooblaščena po nacionalnem pravu navedene države članice, lahko zahteva uvedbo sekundarnega postopka v primeru insolventnosti.“

4 V členu 2, točka 10, te uredbe je „poslovalnica“ opredeljena tako, da pomeni „kateri koli kraj poslovanja, v katerem dolžnik opravlja ali je v obdobju treh mesecev pred vložitvijo zahteve za uvedbo glavnega postopka v primeru insolventnosti, opravljal stalno gospodarsko dejavnost, ki predpostavlja udeležbo ljudi in premoženja“.

5 Člen 3 navedene uredbe, naslovljen „Mednarodna pristojnost“, določa:

„1. Sodišča države članice, na katere ozemlju je središče dolžnikovih glavnih interesov, so pristojna za uvedbo postopkov [postopka] v primeru insolventnosti (v nadaljnjem besedilu: glavni postopki [glavni postopek] v primeru insolventnosti). Središče glavnih interesov je kraj, v katerem dolžnik redno posluje in ki ga tretje osebe lahko preverijo.

V primeru družbe ali pravne osebe se domneva, če ni dokazano nasprotno, da je kraj registriranega sedeža središče dolžnikovih glavnih interesov. Tako se domneva le, če registrirani sedež ni bil preseljen v drugo državo članico v obdobju treh mesecev pred vložitvijo zahteve za uvedbo postopka v primeru insolventnosti.

V primeru posameznika, ki opravlja samostojno poslovno ali poklicno dejavnost, se domneva, če ni dokazano nasprotno, da je središče njegovih glavnih interesov glavni kraj njegovega poslovanja. Tako se domneva le, če glavni kraj posameznikovega poslovanja ni bil preseljen v drugo državo članico v obdobju treh mesecev pred vložitvijo zahteve za uvedbo postopka v primeru insolventnosti.

V primeru katerega koli drugega posameznika se domneva, če ni dokazano nasprotno, da je središče njegovih glavnih interesov kraj njegovega običajnega prebivališča. Tako se domneva le, če običajno prebivališče ni bilo preseljeno v drugo državo članico v obdobju šestih mesecev pred vložitvijo zahteve za uvedbo postopka v primeru insolventnosti.

2. Kadar je središče dolžnikovih glavnih interesov na ozemlju države članice, so sodišča druge države članice pristojna za uvedbo postopkov v primeru insolventnosti proti navedenemu dolžniku le, če ima ta poslovalnico na ozemlju te druge države članice. Učinki teh postopkov so omejeni na dolžnikovo premoženje, ki se nahaja na ozemlju te druge države članice.

3. Kadar je bil postopek v primeru insolventnosti uveden[…] v skladu z odstavkom 1, so vsi postopki, ki so bili uvedeni pozneje v skladu z odstavkom 2, sekundarni postopki v primeru insolventnosti.

[…]“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

6 Dežela Berlin je 18. avgusta 2020 pri Amtsgericht Charlottenburg (okrajno sodišče v Charlottenburgu, Nemčija) vložila predlog za uvedbo postopka zaradi insolventnosti zoper DL (v nadaljevanju: dolžnik). Dolžnik je imel ob vložitvi predloga prebivališča v Berlinu (Nemčija), Monaku, Los Angelesu (Združene države) in na Svetem Bartolomeju (francoski Antili). Bil je predsednik nadzornega sveta družbe Landbell AG, to je delniške družbe nemškega prava s sedežem v Mainzu (Nemčija). Njegovo premoženje so sestavljali dobroimetje na banki v Monaku ter deleži v družbah po monaškem pravu, ki so imele v lasti dobroimetje, račun vrednostnih papirjev in deleže v družbah v Nemčiji.

7 Amtsgericht Charlottenburg (okrajno sodišče v Charlottenburgu) je s sklepom z dne 27. julija 2021 predlog zavrglo kot nedopusten zaradi krajevne nepristojnosti.

8 Landgericht Berlin (deželno sodišče v Berlinu, Nemčija), pri katerem je Finanzamt Wilmersdorf (davčni urad v Wilmersdorfu, Nemčija) kot upnik vložil pritožbo (*sofortige Beschwerde*), je 29. junija 2022 ta sklep razveljavilo in zadevo vrnilo Amtsgericht Charlottenburg (okrajno sodišče v Charlottenburgu), pri katerem je bila tožba prvotno vložena. Landgericht Berlin (deželno sodišče v Berlinu) je presodilo, da je središče glavnih interesov dolžnika v kraju, kjer je dolžnik opravljal svojo samostojno dejavnost kot predsednik nadzornega sveta.

9 Natančneje, Landgericht Berlin (deželno sodišče v Berlinu) je v sklepu z dne 29. junija 2022 ugotovilo, da dolžnik zaradi svoje funkcije predsednika nadzornega sveta delniške družbe nemškega prava opravlja „samostojno dejavnost“ v smislu člena 3(1), tretji pododstavek, prvi stavek, Uredbe 2015/848. Ni pa uporabilo domneve iz te določbe, da je središče dolžnikovih glavnih interesov tam, kjer je njegov „glavni kraj poslovanja“, če ni dokazano nasprotno. Najprej, sklicevalo se je na pojem „poslovalnica“, ki je opredeljen v členu 2, točka 10, iste uredbe, in navedlo, da dolžnik v okviru svoje samostojne dejavnosti ne uporablja ljudi ali premoženja niti v Nemčiji niti v katerem koli drugem kraju. Dalje, z uporabo opredelitve iz člena 3(1), prvi pododstavek, drugi stavek, Uredbe 2015/848, v skladu s katero je središče dolžnikovih glavnih interesov „kraj, v katerem dolžnik redno posluje in ki ga tretje osebe lahko preverijo“, je ugotovilo, da so za uvedbo postopka zaradi insolventnosti mednarodno pristojna nemška sodišča.

10 Dolžnik, ki dvomi o mednarodni pristojnosti nemških sodišč, je vložil pravno sredstvo (*Rechtsbeschwerde*) pri Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija), ki je predložitveno sodišče. Ta dolžnik predlaga razveljavitev sklepa, ki ga je izdalo Landgericht Berlin (deželno sodišče v Berlinu), in zavrnitev pritožbe upnika.

11 Predložitveno sodišče meni, da je treba mednarodno pristojnost nemških sodišč presoditi glede na člen 3(1) Uredbe 2015/848.

12 V zvezi s tem navaja, prvič, da so v skladu s členom 3(1), prvi pododstavek, te uredbe za uvedbo postopkov v primeru insolventnosti pristojna sodišča države članice, na katere ozemlju je središče dolžnikovih glavnih interesov. V skladu s to določbo je „[s]redišče glavnih interesov […] kraj, v katerem dolžnik redno posluje in ki ga tretje osebe lahko preverijo“. V posebnem primeru, v katerem je dolžnik posameznik, ki opravlja samostojno poslovno ali poklicno dejavnost, naj bi člen 3(1), tretji pododstavek, navedene uredbe določal izpodbojno domnevo, da je središče glavnih interesov te osebe njen „glavni kraj poslovanja“. V skladu s členom 3(1), četrti

pododstavek, iste uredbe naj bi se v primeru katerega koli drugega posameznika domnevalo, če ni dokazano nasprotno, da je središče njegovih glavnih interesov kraj njegovega običajnega prebivališča.

13 Predložitveno sodišče tako kot Landgericht Berlin (deželno sodišče v Berlinu) meni, da je dolžnik ob vložitvi predloga za uvedbo postopka zaradi insolventnosti opravljal „samostojno poslovno ali poklicno dejavnost“ v smislu člena 3(1), tretji pododstavek, prvi stavek, Uredbe 2015/848.

14 Po mnenju predložitvenega sodišča je treba ta pojma v pravu Unije razlagati avtonomno. Za samostojno dejavnost naj bi bilo značilno, na eni strani, da zadevna oseba svoje dejavnosti opravlja v svojem imenu, za svoj račun in na lastno odgovornost ter, na drugi strani, da je odgovorna za gospodarsko tveganje, povezano z opravljanjem teh dejavnosti. Ta oseba naj bi delovala za svoj račun in na lastno odgovornost, svobodno organizirala način opravljanja svojega dela in sama prejemala plačilo, ki sestavlja njen prihodek.

15 V postopku v glavni stvari naj bi bili ti pogoji pri dolžniku izpolnjeni, ker je bil ta predsednik nadzornega sveta delniške družbe nemškega prava in ker v skladu s tem pravom nadzorni svet ni vezan na navodila poslovodstva delniške družbe. Poleg tega naj bi lahko dolžnik glede na ugotovitve Landgericht Berlin (deželno sodišče v Berlinu) nosil tveganje v zvezi s plačilom.

16 Drugič, v skladu s členom 3(1), tretji pododstavek, prvi stavek, Uredbe 2015/848 naj bi se domnevalo, da je pri posamezniku, ki opravlja samostojno poslovno ali poklicno dejavnost, središče njegovih glavnih interesov glavni kraj njegovega poslovanja. „Poslovalnica“ v smislu člena 2, točka 10, te uredbe naj bi pomenila napotitev na kateri koli kraj poslovanja, v katerem dolžnik opravlja stalno gospodarsko dejavnost, ki predpostavlja udeležbo ljudi in uporabo premoženja.

17 Glede na ugotovitev Landgericht Berlin (deželno sodišče v Berlinu), da se domneva iz člena 3(1), tretji pododstavek, prvi stavek, Uredbe 2015/848 ne uporabi, ker dolžnik v okviru svoje samostojne dejavnosti ni uporabljal ljudi ali premoženja, se predložitveno sodišče sprašuje o upoštevnosti take zahteve pri določanju glavnega kraja poslovanja posameznika, ki opravlja samostojno dejavnost.

18 Predložitveno sodišče meni, da bi bilo treba šteti, če bi veljala ta zahteva, da dolžnik nima „poslovalnice“ v smislu člena 2, točka 10, Uredbe 2015/848. V tem primeru naj bi se postavljalo vprašanje, ali je mogoče v skladu s členom 3(1), tretji pododstavek, prvi stavek, te uredbe domnevati, dokler se ne dokaže nasprotno, da je kraj, v katerem se opravlja samostojna dejavnost, kraj središča glavnih interesov dolžnika.

19 Če bi bilo treba na to drugo vprašanje odgovoriti pritrdilno, naj bi to, da je središče glavnih interesov dolžnika tudi na nemškem ozemlju v skladu s členom 3(1), tretji pododstavek, prvi stavek, Uredbe 2015/848, pomenilo izpodbojno domnevo.

20 Če pa bi bil odgovor na prejšnji vprašanji nikalen, naj bi se postavljalo vprašanje, ali je treba uporabiti domnevo iz člena 3(1), četrti pododstavek, prvi stavek, te uredbe in ali posameznik, ki za svojo samostojno poslovno ali poklicno dejavnost nima „poslovalnice“ v smislu člena 3(1), tretji pododstavek, prvi stavek, iste uredbe, spada pod pojem „kateri koli drugi posameznik“ iz prvonavedene določbe.

21 Predložitveno sodišče v zvezi s tem pojasnjuje, da Landgericht Berlin (deželno sodišče v Berlinu) ni upoštevalo domneve iz člena 3(1), četrti pododstavek, prvi stavek, Uredbe 2015/848 in je uporabilo člen 3(1), prvi pododstavek, drugi stavek, te uredbe. Če bi bila upoštevna domneva iz člena 3(1), četrti pododstavek, prvi stavek, navedene uredbe, naj bi bilo treba najprej ugotoviti običajno prebivališče dolžnika ob vložitvi predloga za uvedbo postopka zaradi insolventnosti. Nato naj bi bilo treba preveriti, ali dejanske okoliščine, ki jih je treba še ugotoviti, omogočajo, da se ta domneva izpodbije. Taka razlaga bi zahtevala razveljavitev sklepa Landgericht Berlin (deželno sodišče v Berlinu).

22 V teh okoliščinah je Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je treba člen 3(1), tretji pododstavek, prvi stavek, Uredbe [2015/848] v povezavi s členom 2, točka 10, te uredbe razlagati tako, da kraj poslovanja posameznika, ki opravlja samostojno poslovno ali poklicno dejavnost, pomeni poslovalnico, tudi če se pri opravljanju dejavnosti ne zahteva udeležba ljudi in uporaba premoženja?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen: ali je treba člen 3(1), tretji pododstavek, prvi stavek, Uredbe [2015/848] razlagati tako, da se v primeru, ko posameznik, ki opravlja samostojno poslovno ali poklicno dejavnost, nima poslovalnice v smislu člena 2, točka 10, [te u]redbe […], če ni dokazano nasprotno, domneva, da je središče njegovih glavnih interesov kraj opravljanja samostojne poslovne ali poklicne dejavnosti?

3. Če je odgovor na drugo vprašanje nikalen: ali je treba člen 3(1) Uredbe [2015/848] razlagati tako, da se v primeru posameznika, ki opravlja samostojno poslovno ali poklicno dejavnost in nima poslovalnice v smislu člena 2, točka 10, [te u]redbe […], v skladu s členom 3(1), četrti pododstavek, prvi stavek, [navedene u]redbe […], če ni dokazano nasprotno, domneva, da je središče njegovih glavnih interesov kraj njegovega običajnega prebivališča?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Uvodne ugotovitve

23 Dolžnik v pisnem stališču izpodbija presojo predložitvenega sodišča, da je ob vložitvi predloga za uvedbo postopka zaradi insolventnosti opravljal „samostojno poslovno ali poklicno dejavnost“ v smislu člena 3(1), tretji pododstavek, prvi stavek, Uredbe 2015/848. Dolžnik meni, da dejavnost, ki jo opravlja kot predsednik nadzornega sveta in ki je poleg tega zgolj drugotnega pomena, glede na pogoje opravljanja te dejavnosti ne spada pod ta pojem.

24 V skladu z ustaljeno sodno prakso za vprašanja v zvezi z razlago prava Unije, ki jih nacionalna sodišča zastavijo v pravnem in dejanskem okviru, za opredelitev katerega so odgovorna sama in katerega pravilnosti Sodišče ne preverja, velja domneva upoštevnosti. Sodišče lahko zavrne odločanje o predlogu nacionalnega sodišča samo, če je očitno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo dejanskih in pravnih elementov, ki so potrebni, da bi lahko na zastavljena vprašanja dalo koristne odgovore (sodba z dne 22. septembra 2016, Breitsamer und Ulrich, C-113/15, EU:C:2016:718, točka 33 in navedena sodna praksa).

25 Navedene domneve upoštevnosti ni mogoče ovreči zgolj na podlagi okoliščine, da ena od strank iz postopka v glavni stvari izpodbija nekatera dejstva, katerih pravilnosti Sodišče ne preverja in od katerih je odvisna opredelitev predmeta tega spora (sodba z dne 22. septembra 2016, Breitsamer und Ulrich, C-113/15, EU:C:2016:718, točka 34 in navedena sodna praksa).

26 V obravnavanem primeru je predložitveno sodišče, kot je bilo navedeno v točki 13 te sodbe, izrecno navedlo, da ne dvomi o tem, kar je ugotovilo Landgericht Berlin (deželno sodišče v Berlinu), da je dolžnik ob vložitvi predloga za uvedbo postopka zaradi insolventnosti opravljal „samostojno poslovno ali poklicno dejavnost“ v smislu člena 3(1), tretji pododstavek, Uredbe 2015/848. Iz obrazložitve predložitvene odločbe je razvidno, da želi predložitveno sodišče z vprašanji za predhodno odločanje v bistvu ugotoviti, ali se lahko domneva iz te določbe uporabi za tega dolžnika, tudi če za njegovo dejavnost, ki je tako opredeljena kot „samostojna poslovna ali poklicna dejavnost“, ni potrebna uporaba ljudi ali premoženja, in sicer niti na nemškem ozemlju niti nikjer drugje.

27 V teh okoliščinah je treba na zastavljena vprašanja odgovoriti ob izhajanju iz premise, na katero se sklicuje to sodišče, to je, da je dolžnik ob vložitvi predloga za uvedbo postopka zaradi insolventnosti opravljal „samostojno poslovno ali poklicno dejavnost“ v smislu člena 3(1), tretji pododstavek, Uredbe 2015/848. Ta premisa spada v dejanski okvir postopka v glavni stvari, ki ga Sodišče ne preverja.

Prvo vprašanje

28 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 3(1), tretji pododstavek, Uredbe 2015/848 razlagati tako, da je pojem „glavni kraj poslovanja“ posameznika, ki opravlja samostojno poslovno ali poklicno dejavnost, v smislu te določbe enak pojmu „poslovalnica“, ki je opredeljen v členu 2, točka 10, te uredbe.

29 V skladu s členom 3(1), prvi pododstavek, Uredbe 2015/848, so sodišča države članice, na katere ozemlju je središče dolžnikovih glavnih interesov, pristojna za uvedbo postopka v primeru insolventnosti, ki je v tej uredbi imenovan „glavni postopek v primeru insolventnosti“. Središče glavnih interesov je kraj, v katerem dolžnik redno posluje in ki ga tretje osebe lahko preverijo.

30 Člen 3(1), tretji pododstavek, te uredbe določa, da se v primeru posameznika, ki opravlja samostojno poslovno ali poklicno dejavnost, domneva, če ni dokazano nasprotno, da je središče njegovih glavnih interesov glavni kraj njegovega poslovanja.

31 V obravnavanem primeru predložitveno sodišče pojem „glavni kraj poslovanja“ v smislu člena 3(1), tretji pododstavek, Uredbe 2015/848 razlaga glede na pojem „poslovalnica“, ki je opredeljen v členu 2, točka 10, te uredbe. Sprašuje se, ali je ob upoštevanju te opredelitve ta kraj tudi „poslovalnica“, če ni uporabe ljudi in premoženja.

32 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da v nemški različici Uredbe 2015/848 obstaja jezikovna podobnost med pojmoma „poslovalnica“ (*Niederlassung*) in „glavni kraj poslovanja“ (*Hauptniederlassung*).

33 Vendar, kot Komisija trdi v svojem stališču, te podobnosti ni v drugih jezikovnih različicah te uredbe, v katerih so uporabljeni semantično različni izrazi, kot so med drugim angleška (*establishment* in *principal place of business*), španska (*establecimiento* in *centro principal de*

actividad), francoska (*établissement* in *lieu d'activité principal*), italijanska (*dipendenza* in *sede principale di attività*), poljska (*oddział* in *główne miejsce wykonywania tej działalności*) ali švedska (*driftställe* in *huvudsakligt verksamhetsställe*) različica.

34 Zato v skladu z ustaljeno sodno prakso nujnost enotne razlage določbe prava Unije v primeru razhajanja med njenimi jezikovnimi različicami zahteva, da se zadevna določba razlaga glede na kontekst in namen ureditve, katere del je (sodba z dne 9. septembra 2020, TMD Friction in TMD Friction EsCo, C-674/18 in C-675/18, EU:C:2020:682, točka 89 in navedena sodna praksa).

35 Na prvem mestu, v zvezi s kontekstom ureditve je treba ugotoviti, da je pojem „poslovalnica" v smislu člena 2, točka 10, Uredbe 2015/848 vsebovan v členu 3(2) te uredbe, ki določa merilo za mednarodno pristojnost za uvedbo postopka zaradi insolventnosti v državi članici, ki ni država članica, v kateri je središče dolžnikovih glavnih interesov v smislu člena 3(1) navedene uredbe.

36 V skladu s členom 3(2) iste uredbe so – kadar je središče dolžnikovih glavnih interesov na ozemlju države članice – sodišča druge države članice pristojna za uvedbo postopkov v primeru insolventnosti proti navedenemu dolžniku le, če ima ta poslovalnico na ozemlju te druge države članice.

37 Poleg tega iz člena 3(3) Uredbe 2015/848 izhaja, da so – kadar je bil postopek v primeru insolventnosti uveden v skladu z odstavkom 1 tega člena – vsi postopki, ki so bili uvedeni pozneje v skladu z odstavkom 2 istega člena, sekundarni postopki v primeru insolventnosti.

38 Zakonodajalec Unije se je torej odločil jasno razlikovati med glavnim postopkom zaradi insolventnosti iz člena 3(1) Uredbe 2015/848 in sekundarnim postopkom zaradi insolventnosti iz člena 3(2) te uredbe. Kot pa je razvidno iz uvodnih izjav 23, 24, 37 in 38 navedene uredbe, je to, da je v državi članici „poslovalnica", kot je opredeljena v členu 2, točka 10, iste uredbe, odločilno merilo le za uvedbo sekundarnega postopka zaradi insolventnosti v tej državi članici. Ta pojem zato v okviru člena 3(1) te uredbe ne more biti upošteven.

39 Na drugem mestu, tako razlago potrjuje cilj Uredbe 2015/848, ki je zagotoviti pravno varnost in predvidljivost določitve pristojnega sodišča z uporabo objektivnih meril (glej v tem smislu sodbo z dne 16. julija 2020, Novo Banco, C-253/19, EU:C:2020:585, točka 20).

40 Ta cilj pa bi bil ogrožen v primeru enakosti pojmov „glavni kraj poslovanja" v smislu člena 3(1), tretji pododstavek, Uredbe 2015/848 in „poslovalnica" iz člena 2, točka 10, te uredbe, ki bi povzročila zmedo med merili, ki so upoštevna za uvedbo glavnega postopka zaradi insolventnosti na eni strani in sekundarnega postopka zaradi insolventnosti na drugi strani.

41 Glede na vse zgoraj navedene preudarke je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 3(1), tretji pododstavek, Uredbe 2015/848 razlagati tako, da pojem „glavni kraj poslovanja" posameznika, ki opravlja samostojno poslovno ali poklicno dejavnost, v smislu te določbe ni enak pojmu „poslovalnica", ki je opredeljen v členu 2, točka 10, te uredbe.

Drugo vprašanje

42 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 3(1), tretji pododstavek, Uredbe 2015/848 razlagati tako, da se lahko v primeru posameznika, ki opravlja samostojno poslovno ali poklicno dejavnost, domneva – če ni dokazano nasprotno – da je središče njegovih glavnih interesov glavni kraj njegovega poslovanja, tudi če za to poslovanje ni potrebna uporaba nobenih ljudi ali nobenega premoženja.

43 Kot izhaja iz člena 3(1), prvi pododstavek, Uredbe 2015/848, je splošna navezna okoliščina za določitev mednarodne pristojnosti za uvedbo postopka zaradi insolventnosti središče dolžnikovih glavnih interesov. V posebnem primeru, v katerem je dolžnik posameznik, ki opravlja samostojno poslovno ali poklicno dejavnost, člen 3(1), tretji pododstavek, te uredbe določa izpodbojno domnevo, da je središče glavnih interesov glavni kraj poslovanja te osebe.

44 Na prvem mestu, Sodišče je presodilo, da je treba „središče glavnih interesov“ v smislu člena 3(1) Uredbe 2015/848 določiti na podlagi celovite presoje vseh objektivnih meril, ki jih tretje osebe, zlasti upniki, lahko preverijo in na podlagi katerih je mogoče določiti dejanski kraj, v katerem dolžnik redno posluje (glej v tem smislu sodbo z dne 16. julija 2020, Novo Banco, C-253/19, EU:C:2020:585, točka 22).

45 Iz samega besedila člena 3(1), prvi pododstavek, Uredbe 2015/848 na eni strani izhaja, da zgornje ugotovitve veljajo brez razlikovanja za vse dolžnike, ne glede na to, ali so to družbe, pravne osebe ali posamezniki, in na drugi strani, da je bil namen zakonodajalca Unije s tem, da je v tej določbi uporabil pojem „interesi“, to, da bi bile zajete vse gospodarske dejavnosti na splošno.

46 Tako, prvič, ta splošna navezna okoliščina za določitev mednarodne pristojnosti za uvedbo postopka zaradi insolventnosti ter pristop, ki temelji na objektivnih merilih, ki jih tretje osebe lahko preverijo, in ga je treba uporabiti za njeno uporabo, torej veljata tudi za posameznike, ki opravljajo samostojno poslovno ali poklicno dejavnost (glej v tem smislu sodbo z dne 16. julija 2020, Novo Banco, C-253/19, EU:C:2020:585, točka 23). Drugič, glede na pojem „interesi“, uporabljen v členu 3(1) Uredbe 2015/848, so merila, na podlagi katerih je mogoče določiti središče glavnih interesov posameznika, podobna ne glede na to, ali ta oseba opravlja samostojno poslovno ali poklicno dejavnost ali ne, ker se ta merila nanašajo na gospodarsko dejavnost zadnjenavedene kategorije oseb.

47 Sodišče pa je v zvezi s posameznikom, ki ne opravlja samostojne poslovne ali poklicne dejavnosti, pojasnilo, da so upoštevna merila za določitev središča glavnih interesov takega posameznika tista, ki se nanašajo med drugim na njegov ekonomski položaj, kar ustreza kraju, v katerem ta posameznik sprejema ekonomske odločitve ter v katerem prejme in porabi večino svojih dohodkov, ali kraju, v katerem je večji del njegovega premoženja (glej po analogiji sodbo z dne 16. julija 2020, Novo Banco, C-253/19, EU:C:2020:585, točka 24).

48 Na drugem mestu, v zvezi z izpodbojno domnevo iz člena 3(1), tretji pododstavek, Uredbe 2015/848 iz samega besedila te določbe v povezavi s členom 3(1), prvi pododstavek, te uredbe izhaja, da se domneva, če ni dokazano nasprotno, da posameznik, ki opravlja samostojno poslovno ali poklicno dejavnost, redno posluje v glavnem kraju svojega poslovanja, saj obstaja velika verjetnost, da ta kraj ustreza središču njegovih glavnih ekonomskih interesov. Zato so, dokler se ta domneva ne ovrže, za uvedbo postopka zaradi insolventnosti zoper navedenega posameznika mednarodno pristojna sodišča države članice, v kateri je ta kraj poslovanja.

49 V zvezi s tem zgolj to, da za samostojno poslovno ali poklicno dejavnost posameznika ni potrebna uporaba nobenega premoženja ali ljudi, samo po sebi ne more zadostovati za ovrženje te domneve.

50 Čeprav sta namreč kraj dolžnikovega premoženja ali morebitni ljudje, uporabljeni za opravljanje samostojne poslovne ali poklicne dejavnosti zadevne osebe, objektivni merili, ki jih tretje osebe lahko preverijo in ki ju je treba upoštevati pri določanju kraja, v katerem dolžnik redno posluje, je mogoče domnevo iz prejšnje točke te sodbe ovreči le na podlagi celovite presoje vseh objektivnih meril, ki jih tretje osebe lahko preverijo (glej po analogiji sodbo z dne 16. julija 2020, Novo Banco, C-253/19, EU:C:2020:585, točka 28).

51 Poleg tega bi bil tej domnevi odvzet polni učinek, če bi jo bilo treba razlagati tako, da se z njo nujno zahteva prisotnost premoženja ali ljudi v glavnem kraju poslovanja. Kot je namreč Komisija v bistvu navedla v svojem stališču, se lahko samostojna poslovna ali poklicna dejavnost že po svoji naravi opravlja brez takega premoženja ali ljudi, tako da bi bilo s tako zahtevo veliko oseb, ki opravljajo tako poslovno ali poklicno dejavnost, izključenih s področja uporabe navedene domneve.

52 V obravnavanem primeru je iz navedb predložitvenega sodišča razvidno, da je Landgericht Berlin (deželno sodišče v Berlinu) ugotovilo, da dolžnik v okviru svoje samostojne dejavnosti predsednika nadzornega sveta nemške delniške družbe ni uporabljal nobenih ljudi ali nobenega premoženja, in sicer niti na nemškem ozemlju niti nikjer drugje.

53 Čeprav obstoj take udeležbe ljudi ali premoženja ni odločilen za določitev središča glavnih interesov osebe, mora pristojno sodišče ob upoštevanju meril, na katera je bilo opozorjeno v točki 47 te sodbe, ugotoviti, kje je središče glavnih interesov dolžnika, pri čemer mora upoštevati vse objektivne elemente, ki jih tretje osebe lahko preverijo in ki se nanašajo na ekonomski položaj dolžnika, kot so med drugim elementi, ki omogočajo določitev kraja, v katerem ta oseba sprejema ekonomske odločitve ter v katerem prejme in porabi večino svojih dohodkov.

54 Glede na vse zgoraj navedene preudarke je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 3(1), tretji pododstavek, Uredbe 2015/848 razlagati tako, da se v primeru posameznika, ki opravlja samostojno poslovno ali poklicno dejavnost, domneva – če ni dokazano nasprotno – da je središče njegovih glavnih interesov glavni kraj njegovega poslovanja, čeprav za to poslovanje ni potrebna uporaba nobenih ljudi ali nobenega premoženja.

Tretje vprašanje

55 Glede na odgovor na drugo vprašanje na tretje vprašanje ni treba odgovoriti.

Stroški

56 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (osmi senat) razsodilo:

1. **Člen 3(1), tretji pododstavek, Uredbe (EU) 2015/848 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2015 o postopkih v primeru insolventnosti**

   je treba razlagati tako, da

   pojem „glavni kraj poslovanja“ posameznika, ki opravlja samostojno poslovno ali poklicno dejavnost, v smislu te določbe ni enak pojmu „poslovalnica“, ki je opredeljen v členu 2, točka 10, te uredbe.

2. **Člen 3(1), tretji pododstavek, Uredbe 2015/848**

   je treba razlagati tako, da

   se v primeru posameznika, ki opravlja samostojno poslovno ali poklicno dejavnost, domneva – če ni dokazano nasprotno – da je središče njegovih glavnih interesov glavni kraj njegovega poslovanja, čeprav za to poslovanje ni potrebna uporaba nobenih ljudi ali nobenega premoženja.

Podpisi